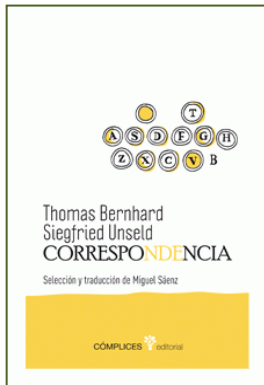

Correspondencia, Thomas Bernhard - Siegfried Unseld

Tant l'Oriol Izquierdo, en una [entrevista de Jordi Vernis Nuvol](#) que recuperava dies enrere Núvol, com Marta Pasqual en [Joan Sales, la ploma contra el silenci](#), (pàg. 92), recorden que etimològicament el mot editor significa “parir” i que, en conseqüència, l'editor és –o era– “una llevadora”, aquell que ajuda “a fer sortir, a fer públic aquell fruit de l'autor”.

En un principi, doncs, sembla que la funció de l'editor no tan sols sigui molt agraïda, sinó fins i tot envejable, car en qualsevol part el que sofreix és la mare –“*Et faré patir les grans fatigues de l'embaràs i donaràs a llum enmig de dolor*” (Gn, 3, 16); o, més gràficament, segons la versió tradicional, recollida per Joan Oliver en *Allò que tan vegada s'esdevingué*: “*Amb dolor infantaràs*”– mentre el pare, en el millor dels casos, es limita a ajudar o acompanyar la dona que pateix.

Llegint la [Correspondencia](#) entre Thomas Bernhard i Siegfried Unseld, (*Der Briefwechsel Thomas Bernhard/Siegfried Unseld*), Còmplices Editorial, Barcelona, 2012, ens adonarem que, en més ocasions que no creiem, el dolor que produeix l'infantament d'una obra literària no tan sols és compartida entre l'autor i l'editor, sinó que pot acabar recaient, sobretot, en aquest darrer. Amb major raó quan, com succeí amb el creador austríac, a una vanitat i un egocentrisme –“*escribo para mi propio placer y para mi propio egoísmo*”, (pàg. 30)– gairebé tan colossal com el seu geni, se li unia una fèrria intransigència i una malaltissa incapacitat de controlar les seves reaccions inicials.

En realitat, més que no pas d'un intercanvi epistolar, el que se'ns presenta des de bon principi –des d'aquesta primera lletra de Bernhard, de 22 d'octubre del 1961, en què ja defineix amb tanta escaïença l'obra i l'home (categories, en el seu cas, inescindibles): “*Sigo mi propio camino*”, (pàg. 13)– és una mena de pugilat personal i literari (més personal que literari, en el fons) entre l'autor i l'editor. Un combat en el qual és el creador qui acostuma a donar els cops i Unseld qui els entoma, tan bé com pot, amb una paciència heretada de Job.

Els entoma, tanmateix, amb una defensa, esdevinguda ofensiva, que tot i educada i elegant, no pot ésser més contundent ni més severa, sense callar res: “*Confío en su sensatez personal*”, (pàg. 148); “*Le dije que él hablaba siempre de la verdad de una forma absoluta, pero cuando oía mi verdad no quería escucharla*”, (pàg. 175). Entre d'altres raons, perquè, a banda de l'innegable estimació personal que li arribà a professar –“*La propuesta se basa en un balance de simpatía y juego limpio*”, (pàg. 156)–, per a l'editor la validesa literària de l'autor era inqüestionable; motiu pel qual està disposat a acceptar la seva intemperància i la seva permanent i irreductible susceptibilitat.

Susceptibilitat o sensibilitat extremadament epidèmica –“*Una cosa me resulta clara y es que en la editorial Suhrkamp no hay ninguna potencia que me defienda, la palabra colaboración es una burla*”, (pàg. 144); “*Lo que hace la editorial, y ya desde hace bastante tiempo,[...] va en contra de mí y me perjudica*”, (pàg. 167)– que provoca en Bernhard respostes d'una bel·ligerància inoïda, que converteixen la seva relació amb el món sencer en un suplici incomportable. Suplici que té la seva base en la seva personalitat dual, dicotòmica, reconeguda per ell mateix: “*Me gusta mi vida por lo menos con tanta frecuencia como la aborrezco*”, (pàg. 255); “*Sea como fuere, habría que renovar el mutuo amor-odio, con el que, como con todos los demás, quisiera vivir con usted*”, (pàg. 304).

Per fortuna per a nosaltres, Unseld no tan sols valorava el seu autor molt més que aquest creia, sinó que l'entenia prou bé –“*Bernhard [...] no piensa en otra cosa que en su obra, día y noche, y solo en ella*”, (pàg. 197); “*La vida de ese hombre encantador fue un caminar por la cuerda floja, aspiraba a lo total y a lo perfecto, sabiendo que lo total y lo perfecto no pueden alcanzarse*”, (pàg. 338); – i, per tant, el podia definir com ningú: “*Thomas Bernhard, ese pintor sobre cristal de absurdas flores de hielo de aislamiento y desesperación*”, (pàg. 228)

És tant conscient d'aquesta situació, dels constants malentesos que es produeixen en les seves cartes –“*en la correspondencia, como sabe, se cruzan desde hace siglos los malentendidos*”, (pàg. 78)– que es reuneix tantes vegades com pot amb ell per a passejar plegats per a parlar tranquil·lament i reduir a la seva mínima expressió els equívocs que la neurosi bernhardiana va creant: “*Yo también tengo interés en que hablemos pronto*”, (pàg. 161); “*nada deseo más en estos momentos que, paseando con usted de un lado a otro, aclarar ideas poco claras [y] desenredar lo enredado*”, (pàg. 149).

Sense aquesta predisposició mútua a les converses peripatètiques, que facultaven el retrobament dels seus esperits, segurament l'explosió final d'Unseld –“*me repudia, repudia usted a mis colaboradores que se han dedicado a usted y trabajado para usted, y repudia a la editorial. No puedo más*”, (pàg. 332)– no s'hauria produït poc abans de la mort de l'autor de *L'origen, una insinuació*, sinó molt més aviat, i la ruptura –“*Si, como dice su telegrama -li respon Bernhard-, 'no puede más', bórreme de su editorial y de su memoria*”, (íd)– hauria estat irreversible. I, segurament, el perjudici els hauria afectat, tempestuosament, a tots dos –i, el que és més important, a nosaltres, els lectors i lectores que assaborim amb goig (algunes de) les seves obres.

En síntesi, tot i que agrairíem que hagués publicat la versió catalana conjuntament amb l'espanyola (per més que imaginem que en aquests temps els criteris financers s'imposen més que mai), cal felicitar a **Còmplices editorial** per haver apostat per aquest tan atractiu com interessant epistolari, que es llegeix amb el mateix apassionament que una novel·la —de fet, fins i tot millor que *moltes* novel·les.

I més si tenim en compte que l'edició és impecable, començant per la traducció de Miguel Sáenz, seguint per la, del tot imprescindible, inclusió de les notes i apunts que prenia l'editor després de cada trobada amb Bernhard, per una completíssima bibliografia, uns acuradíssims índexs (d'obres esmentades i onomàstic) i, sobretot, per haver situat la presentació o comentari de l'obra allí on hauria de situar-se sempre —i on gairebé mai, ai las!, se situa: després del text!

Havent acabat la lectura, la seva aportació és tan convenient com cabdal; abans d'iniciar-la, hauria mantingut les irrefutables raons de la seva inclusió, però, alhora, hauria causat els nefastos (d)*efectes col·laterals* habituals: revelar abans d'hora els tresors que únicament la delectació de la lectura ens ha(uria) d'anar desvetllant. Tant de bo d'altres editorials en prenguin exemple. Tots plegats hi sortiríem guanyant.

Publicat al [Núvol](#), el 12 de gener del mmxiii

© Xavier Serrahima 2013
www.racodelaparaula.cat

Aquesta obra de [Xavier Serrahima](#) està subjecta a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 No adaptada de Creative Commons](#)

© Xavier Serrahima